

Szanowni Uczestnicy!

Pragniemy, aby wszystkie nadsyłane do nas dzieła nie naruszały praw własności intelektualnej innych osób, a równocześnie zdajemy sobie sprawę z faktu, że nie każdy posiada wiedzę, z jakich materiałów może legalnie korzystać. W tym właśnie celu powstał niniejszy krótki poradnik. Zaprezentowane poniżej treści koncentrują się wokół wybranych zagadnień i pytań prawnych, z jakimi można się spotkać podczas tworzenia materiałów na konkurs DFF *Slavangard*.

ZASADA : Każdy materiał twórczy, np. muzyka, film, tekst, jest chroniony prawem autorskim i nie ma możliwości skorzystania z twórczości innego autora bez jego zgody lub zgody organizacji, która reprezentuje jego prawa.

Wybrane wyjątki od powyższej zasady:

- A. Utwór znajduje się w domenie publicznej tj. prawa autorskie do utworu wygasły lub nigdy nie powstały. Prawa autorskie do utworu wygasają m.in. gdy minęło już 70 lat od śmierci jego autora (jeżeli utwór był tłumaczony, opracowywany, to od śmierci jego tłumacza lub twórcy opracowania z którego korzystamy) np. utwory A. Mickiewicza, muzyka F. Chopina.
- B. *Creative Commons* – twórca udostępnił swój materiał na licencji CC.

I. Podkład muzyczny w filmie

Utwory, które możecie znaleźć udostępnione w sieci, na YouTube itp. są zazwyczaj również chronione i nie można ich bezprawnie wykorzystać w filmie produkowanym na *Slavangard*. Nie istnieje coś takiego jak „zasada legalnego wykorzystania 10 sekund czyjegoś utworu” itp.

PRZYKŁAD NR 1: Muzyk Janusz G. udostępnił swój utwór na YouTube na standardowej licencji YouTube. Bez jego zgody nie możemy wykorzystać 6 sekund jego utworu.

Materiały i opracowania dostępne na stronie internetowej www.slavangard.pl mają charakter informacyjny i nie stanowią porady ani opinii prawnej. Niniejsze informacje mogą nie odzwierciedlać wszystkich procedur prawnych i tym samym nie należy działać lub zaniechać działania w oparciu wyłącznie o prezentowane na stronie treści. *Copyright:* Mikołaj Duś (mikolaj.dus@gmail.com).

PRZYKŁAD NR 2: Muzyk Andrea F. udostępnił swoje wykonanie *Nocturn op. 9 no. 2* Chopina na YouTube. Nie możemy skorzystać z jego muzyki, gdyż artystyczne wykonanie (czyli wykonanie muzyki np. Chopina) również jest chronione prawem.

Jak zatem wykorzystać legalnie muzykę w filmie?

1. Skorzystać z utworu udostępnianego na licencji *Creative Commons* i wypełnić warunki licencji.

Uwaga: Fakt, że przy danym utworze widnieje skrót "CC" nie zawsze oznacza, że można z niego dowolnie korzystać. Należy sprawdzić, z jakim rodzajem licencji CC mamy do czynienia, a następnie przestrzegać jej warunków (o rodzajach licencji trafnie piszą na Wikipedii: https://pl.wikipedia.org/wiki/Licencje_Creative_Commons).

2. Skorzystać z utworów znajdujących się w Domenie Publicznej. Internet oferuje kilka platform, na których udostępniana jest „wolna” muzyka.

3. Poprosić znajomego muzyka o wykonanie utworu znajdującego się w Domenie Publicznej, np. muzyki Mozarta, nagranie jego wykonania i podłożenie do filmu.

4. Udostępnienie za zgodą twórcy jego własnej muzyki (pod warunkiem, że twórca nie ma podpisanej umowy z organizacją zbiorowego zarządu prawami, która wyłącza możliwość udzielenia takiej zgody).

II. Cytat

Problematyka cytatu jest materią obszerną, a granice legalności są często płynne i na pierwszy rzut oka mogą się wydawać bardzo subiektywne. Z tego względu w niniejszym opracowaniu autor ograniczy się do podkreślenia jednej ważnej zasady:

„Jeżeli cytujesz inny utwór, np. wiersz, materiał audiowizualny itp., pamiętaj, że cytat aby być legalnym, musi spełniać co najmniej jeden z celów cytatu, jakie zostały wskazane w ustawie”.

A oto wybrane 2 artykuły z Ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych:

ART. 29.

Wolno przytaczać w utworach stanowiących samoistną całość urywki rozpowszechnionych utworów oraz rozpowszechnione utwory plastyczne, utwory fotograficzne lub drobne utwory w całości, w zakresie uzasadnionym celami cytatu, takimi jak wyjaśnianie, polemika, analiza krytyczna lub naukowa, nauczanie lub prawami gatunku twórczości.

Materiały i opracowania dostępne na stronie internetowej www.slavangard.pl mają charakter informacyjny i nie stanowią porady ani opinii prawnej. Niniejsze informacje mogą nie odzwierciedlać wszystkich procedur prawnych i tym samym nie należy działać lub zaniechać działania w oparciu wyłącznie o prezentowane na stronie treści. Copyright: Mikołaj Duś (mikolaj.dus@gmail.com).

ART. 291.

Wolno korzystać z utworów na potrzeby parodii, pastiszu lub karykatury, w zakresie uzasadnionym prawami tych gatunków twórczości.

W tym miejscu zazwyczaj pojawia się pytanie, jak rozumieć „cele cytatu” wskazane w ustawie. Czy cytowany przez mnie tekst mieści się w ustawowym zakresie, czy też nie? Niestety odpowiedź uzależniona jest każdorazowo od oceny danego wykorzystania i nie można jej udzielić z góry. Natomiast zawsze warto kierować się zdrowym rozsądkiem i korzystać z prawa cytatu w uzasadniony sposób. Rzecz jasna warto również w przypadku wątpliwych kwestii skonsultować się z prawnikiem.

Oczywiście uwagi dotyczące utworów znajdujących się w Domenie Publicznej lub udostępnionych na licencji CC znajdują zastosowanie również do cytatu.

PRZYKŁAD: Możesz bez ograniczeń cytować Biblię, utwory A. Mickiewicza itp., a także ingerować w ich treść. Pamiętaj jednak, że prawa autorskie powstają również co do tłumaczenia, a zatem dopuszczalne jest korzystanie z utworów Moliера w tłumaczeniu T. Boya-Żeleńskiego, natomiast naruszeniem praw autorskich osób trzecich będzie skorzystanie, bez uprzedniej zgody, z tłumaczenia utworów W. Shakespeare’a wykonanego przez S. Barańczaka.

III. Wizerunek utrwalony w filmie lub na zdjęciu

Wizerunkiem jest utrwalenie wyglądu danej osoby w jakikolwiek sposób umożliwiające rozpoznanie tej osoby i przedstawienie tego wyglądu innym osobom.

Nie należy utożsamiać wizerunku z prawami autorskimi do utworu.

ZASADA: Należy każdorazowo uzyskać zgodę na rozpowszechnianie od osoby, której wizerunek jest rozpowszechniany. Zgoda może przybrać dowolną postać, jednak najlepiej utrwalić ją w formie pisma, nagrania, za pomocą maila, komunikatora internetowego itp.

Wybrane wyjątki – nie wymaga się zezwolenia na rozpowszechnianie wizerunku:

1. jeżeli dana osoba stanowi jedynie element krajobrazu lub szczegół większej całości, takiej jak m.in. zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza, ruchliwa ulica;

Materiały i opracowania dostępne na stronie internetowej www.slavangard.pl mają charakter informacyjny i nie stanowią porady ani opinii prawnej. Niniejsze informacje mogą nie odzwierciedlać wszystkich procedur prawnych i tym samym nie należy działać lub zaniechać działania w oparciu wyłącznie o prezentowane na stronie treści. *Copyright:* Mikołaj Duś (mikołaj.dus@gmail.com).

PRZYKŁAD: Jeżeli fotograf zrobi zdjęcie przypadkowej osobie tak, że fotografia będzie skadowana na jej postać i twarz, nie jest to szczególnie całłości, więc autor musi uzyskać zgodę na upublicznienie wizerunku tej osoby.

2. osoby powszechnie znanej, jeżeli wizerunek wykonano w związku z pełnieniem przez nią funkcji publicznych, w szczególności politycznych, społecznych, zawodowych (np. autor książki podczas spotkania autorskiego);

3. osoby, która uzyskała wynagrodzenie za pozowanie w celu dalszego rozpowszechniania wizerunku (np. model);

Uwaga: Istnienie podstaw do stosowania wyjątku nie oznacza możliwości publikacji zdjęcia w dowolnym kontekście, np. ośmieszającym.

IV. Wzór prawidłowych napisów końcowych

Wzór napisów obejmuje jedynie problematykę muzyki i cytatów. Nie wnikamy w to, jakie dodatkowe treści w zakresie obsady, podziękowań itp. życzyć sobie przedstawić w napisach końcowych. W zależności od rodzaju licencji, zgodnie z którą wykorzystywany był utwór, napisy będą się różnić.

WZÓR:

Reżyseria: *Jan Kowalski*
 Scenariusz: *Jan Kowalski*
 Zdjęcia i Montaż: *Anna Nowak*
 Wystąpili: *Jan Kowalski*
                   Anna Nowak

Utwory muzyczne wykorzystane w filmie:

1. *Joey Pecoraro – “Husky”* (AUTOR ORAZ NAZWA UTWORU)

<https://soundcloud.com/joeypecoraro> (LINK DO STRONY O AUTORZE; WYMÓG AUTORA)

Licencja: Creative Commons Attribution 4.0 Unported CC BY: (RODZAJ LICENCJI)

<https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/> (LINK DO LICENCJI)

Materiały i opracowania dostępne na stronie internetowej www.slavangard.pl mają charakter informacyjny i nie stanowią porady ani opinii prawnej. Niniejsze informacje mogą nie odzwierciedlać wszystkich procedur prawnych i tym samym nie należy działać lub zaniechać działania w oparciu wyłącznie o prezentowane na stronie treści. *Copyright: Mikołaj Duś (mikołaj.dus@gmail.com).*

Music provided by Music for Creators <https://youtu.be/81qJK4aqIFA> (DODATKOWA INFORMACJA; WYMÓG AUTORA)

Desaturated from original (INFORMACJA O DOKONANIU MODYFIKACJI UTWORU, NP. WYCIECIA FRAGMENTU; WYMÓG LICENCJI)

2. Casma Band – “Lulabaj” (ZESPÓŁ ZNAJOMEGO, KTÓRY POZWOLIŁ NA WYKORZYSTANIE ICH AUTORSKIEJ MUZYKI W FILMIE)

3. Daniel Simion – „Text Message Alert 3 Sound”

<http://soundbible.com/2156-Text-Message-Alert-3.html>

Licencja: Creative Commons Attribution 3.0 CC BY: (INNY PRZYKŁAD LICENCJI CC)

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

4. Fryderyk Chopin Nocturne op. 9 no. 2 – wykonanie: Jan Kowalski (SAMODZIELNE WYKONANIE UTWORU NALEŻĄCEGO DO DOMENY PUBLICZNEJ)

W filmie wykorzystano cytat pochodzący z “Dwukropek” W. Szymborskiej, s. 58 (CYTAT Z KSIĄŻKI; W PRZYPADKU INNEGO RODZAJU MATERIAŁU MOGĄ BYĆ WYMAGANE DODATKOWE INFORMACJE JAK NP. PODANIE ŹRÓDŁA I TERMINU DOSTĘPU).

Materiały i opracowania dostępne na stronie internetowej www.slavangard.pl mają charakter informacyjny i nie stanowią porady ani opinii prawnej. Niniejsze informacje mogą nie odzwierciedlać wszystkich procedur prawnych i tym samym nie należy działać lub zaniechać działania w oparciu wyłącznie o prezentowane na stronie treści. *Copyright: Mikołaj Duś (mikołaj.dus@gmail.com).*